

Pregledni rad

UDK 368.032:347.764(100)

DOI 10.7251/SVR2021166R

OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA U PROCESU PRIVATIZACIJE

Prof. dr Milan Rstić¹

Dario Sertić MA²

Apstrakt: Tradicionalno, osiguranja su bila najviše zastupljena u državama takozvanog „globalnog Zapada“, odnosno visokorazvijenim zemljama sveta, dok je manje razvijen deo sveta insistirao na grubim granicama za investicije, i imao je nisku penetraciju bilo koje vrste osiguranja koja nije bila obavezna. Međutim, razvoj osiguranja u zemljama u razvoju, posebno u Latinskoj Americi i Aziji, počeo je da čini okosnicu razvoja osiguranja na svetskom nivou. Kao industrija, osiguranje se smatra sporo rastućim, sigurnim sektorom za investitore i bez previše rizika. Ova percepcija nije tako snažna kao u 1970-ima i 1980-ima, ali je i dalje generalno tačna u poređenju sa drugim finansijskim sektorima. Tržište osiguranja je doživelo velike promene od vremena socijalizma ka vremenu tranzicije. Između ostalog, došlo je do privatizacije osiguravajućih kuća, i dolaska greenfield osiguravajućih kuća iz inostranstva. Gotovo sve osiguravajuće kuće u Srbiji našle su strane partnere, tako da možemo reći da je izvršena delimična ili potpuna privatizacija osiguravajućih kuća. Ali, ovaj trend se nije odnosio samo na Srbiju i Crnu Goru, kao i ostale zemlje bivše Jugoslavije. I u drugim zemljama, kao što su Kina, Rusija, Indija ili Latinska Amerika, desile su se slične tranzicione transformacije u sektoru osiguranja koje su uslovile privatizaciona kretanja o osiguravajućem sektoru.

Ključne reči: *Osiguranje, tržište, privatizacija, tranzicija, osiguravajuća društva, partneri, dokapitalizacija*

1. UVOD

Tradicionalno, osiguranja su bila najviše zastupljena u državama takozvanog „globalnog Zapada“, odnosno visokorazvijenim zemljama sveta, dok je manje razvijen deo sveta insistirao na grubim granicama za investicije, i imao je nisku penetraciju bilo koje vrste osiguranja koja nije bila obavezna. Međutim, razvoj osiguranja u zemljama u razvoju,

¹ Univerzitet Union “Nikola Tesla”

² Milenijum osiguranje a.d.o, Beograd

posebno u Latinskoj Americi i Aziji, počeo je da čini okosnicu razvoja osiguranja na svetskom nivou. Time je naglašena činjenica da budućnost tržišta osiguranja, iako se bazira na adekvatnosti upravljanja kapitalom i cikličnim kretanjima kao i uvođenju novih proizvoda, prevashodno zavisi od mogućnosti velikih osiguravajućih i reosiguravajućih društava da svoje usluge ponude tržištima zemalja u razvoju. Ova tržišta nude nove poslovne mogućnosti za osiguravače i reosiguravače iz razvijenih zemalja, na obostranu korist zahvaljujući mogućnosti razmene ideja, novih pristupa upravljanju, kao i geografske disperzije rizika (Njegomir, 2011).

Ovaj rad će obratiti pažnju na privatizacione tokove u nekoliko najvećih ekonomija sveta, koje su tradicionalno bile zatvorene prema stranim ulaganjima, ali su se vremenom otvorile za privatizacione procese, ali i za strane investicije i greenfield osiguranja kao direktne strane investicije, nakon što je država odlučila da se liši monopola u ovoj oblasti. Kratak osvrt je na kraju dat i za samu Srbiju, sa perspektivama razvoja ove grane privrede u zemlji.

2. OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA

2.1. Šta je osiguravajuća kompanija?

Sektor osiguranja čine kompanije koje nude upravljanje rizikom u obliku ugovora o osiguranju. Osnovni koncept osiguranja je da će jedna strana, osiguravač, garantovati plaćanje za neizvesne buduće događaje. U međuvremenu, druga stranka, osiguranik ili ugovarač osiguranja, plaća manju premiju osiguravaču u zamenu za tu zaštitu u slučaju te neizvesne buduće pojave.

Kao industrija, osiguranje se smatra sporo rastućim, sigurnim sektorom za investitore i bez previše rizika. Ova percepcija nije tako snažna kao u 1970-ima i 1980-ima, ali je i dalje generalno tačna u poređenju sa drugim finansijskim sektorima.

2.2. Vrste osiguravajućih društava

Ne nude sve osiguravajuće kompanije iste proizvode ili pružaju usluge istoj bazi kupaca. Među najvećim kategorijama osiguravajućih društava su

- osiguravači od nezgoda i zdravlja;
- osiguravaoci imovine i nezgoda; i
- finansijski jemci.

- Najčešće vrste polisa ličnog osiguranja su
- autoosiguranje,
- zdravstveno osiguranje,
- osiguranje imovine i
- osiguranje lica (životno osiguranje)

Većina pojedinaca u Sjedinjenim Državama ima bar jednu od ovih vrsta osiguranja, a osiguranje automobila je predviđeno zakonom. Slično je i u drugim zemljama. To doprinosi da je autoosiguranje jedno vreme u manje razvijenim zemljama, kakva je bila i SFR Jugoslavija, bilo dominantno osiguranje na tržištu.

Kompanije za osiguranje od nezgoda i zdravstveno osiguranje su verovatno najpoznatije. Tu spadaju kompanije koje su stvorene da pomognu ljudima koji su „fizički oštećeni.“

Kompanije za životno osiguranje uglavnom izdaju polise koje isplaćuju naknadu za smrt kao paušalni iznos nakon smrti osiguranika svojim korisnicima. Polise životnog osiguranja mogu se prodavati kao oročeno životno osiguranje, koje je jeftinije i ističe na kraju roka trajnog (obično celi životni vek ili univerzalni životno osiguranje), koje je skuplje, ali traje celi život i sadrži komponentu akumulacije gotovine. Osiguravači života takođe mogu prodati dugoročne politike invalidnosti koje zamenjuju prihod osiguranika ako se razbole ili onemoguće.

Kompanije za imovinu i nezgode osiguravaju se od nezgoda koje nisu fizičke povrede. To može da uključuje tužbe, oštećenje lične imovine, automobilske nesreće i još mnogo toga.

Preduzeća zahtevaju posebne vrste polisa osiguranja koje osiguravaju određene vrste rizika sa kojima se suočava određeno poslovanje. Na primer, restoranu brze hrane potrebna je politika koja pokriva štetu ili povredu nastalu kao rezultat kuvanja u fritezi. Auto-diler nije izložen ovoj vrsti rizika, ali zahteva pokriće za štetu ili povredu koja bi mogla nastati tokom probnih vožnji.

Postoje i polise osiguranja za vrlo specifične potrebe, poput otmice i otkupnine (K&R), medicinske nesavesnosti i osiguranja od profesionalne odgovornosti, takođe poznate kao osiguranje od grešaka i propusta.

Neke kompanije se bave reosiguranjem kako bi smanjile rizik. Reosiguranje je osiguranje koje osiguravajuće kompanije kupuju kako bi se zaštitile od prekomernih gubitaka usled velike izloženosti. Reosiguranje je sastavna komponenta napora osiguravajućih društava da se održavaju solventnim i da izbegnu neizvršenje obaveza zbog isplata, a regulatori to nalažu kompanijama određene veličine i vrste.

Na primer, osiguravajuća kompanija može da napiše previše osiguranja od uragana, na osnovu modela koji pokazuju male šanse da uragan nanese geografsko područje. Ako bi se nezamislivo dogodilo sa uraganom koji je pogodio taj region, mogli bi nastati znatni gubici za osiguravajuću kompaniju. Bez reosiguranja koje neke rizike ne skida sa stola, osiguravajuće kompanije mogu prestati poslovati kad god se dogodi prirodna katastrofa.

Osiguravajuća društva mogu prodati bilo koju kombinaciju vrsta osiguranja, ali se često svrstavaju u tri grupe (Ransom, 2011).:

- Kompanije za životno osiguranje koje prodaju životna osiguranja, anuitete i penzijske proizvode i imaju sličnosti sa preduzećima za upravljanje imovinom
- Društva za neživotno osiguranje ili osiguranje od nesreće, koja prodaju druge vrste osiguranja.
- Kompanije za zdravstveno osiguranje, koje ponekad prodaju i životno osiguranje ili beneficije za zaposlene
- Društva za opšte osiguranje mogu se dalje podeliti u ove podkategorije.

U većini zemalja životni i neživotni osiguravači podležu različitim regulatornim režimima i različitim poreskim i računovodstvenim pravilima. Glavni razlog za razliku između dve vrste preduzeća je taj što je životni, rentni i penzijski posao vrlo dugoročan - pokriće životnim osiguranjem ili penzijom može da pokrije rizike tokom mnogih decenija. Nasuprot tome, pokriće neživotnog osiguranja obično pokriva kraći period, poput jedne godine.

3. PRIVATIZACIJA KAO PROCES GLOBALIZACIJE

3.1. Problemi tržišta osiguranja u Srbiji u tranziciji (1990.-2012.)

Tržište osiguranja je doživelo velike promene od vremena socijalizma ka vremenu tranzicije, a namerno ovako formulišemo jer je, za razliku od drugih zemalja, u Srbiji zbog sankcija i ratova postojao period „čardaka ni na nebu ni na zemlji“, gde se između 1991. i 2000. godine nisu ni vršile reforme u punom obimu, koje su vršene u drugim tranzicionim istočnoevropskim zemljama (Češka, Mađarska...), a nije sve ostalo ni uz sferi socijalističke privrede. Tako su se formirali određeni problemi koji su bili gotovo endemični za tržište Savezne Republike Jugoslavije.

Tržište osiguranja u Srbiji u poslednjoj deceniji 20. veka karakterisali su, naime, sledeći problemi:

- *nelojalna konkurencija*
- *odsustvo konkurentnosti poslovanja osiguravača*
- *nepostojanje jedinstvene statistike osiguranja*
- *neadekvatne, nerealne i diskriminatorne tarife*
- *ograničenost proizvoda osiguranja – dominantno učešće osiguranja od autoodgovornosti i nerazvijenost životnog osiguranja*
- *ograničene mogućnosti plasmana dugoročnih sredstava osiguranja zbog nerazvijenosti tržišta kapitala*
- *nestabilna nacionalna valuta*
- *hiperinflacija 1993. godine i visoke stope inflacije u narednim godinama*
- *nenamensko korišćenje sredstava tehničkih rezervi*
- *neplaćanje ili neblagovremena isplata naknada*

U takvim uslovima je poverenje prema osiguravajućim kućama gotovo potpuno nestalo a stalnim prisustvom inflacije i padom vrednosti nacionalne valute u odnosu na stabilne, pre svega na nemačku marku, uslovili su relativnu nerazvijenost sektora osiguranja u Srbiji (Njegomir, 2011).

Posle 2000. godine došlo je do kontinuiranog ekonomskog i društvenog rasta što je uticalo na razvoj sektora osiguranja u svim zemljama regiona. Ekonomski rast zajedno sa liberalizacijom, privatizacijom i povećanim prisustvom stranih kompanija koje su sa sobom donele značajna finansijska sredstva, nove proizvode, napredne tehnike upravljanja rizikom, imali su najznačajniji pozitivni uticaj na razvoj sektora osiguranja zemalja regiona, pa i Srbije.

Između ostalog, došlo je do privatizacije osiguravajućih kuća, i dolaska greenfield osiguravajućih kuća iz inostranstva. Gotovo sve osiguravajuće kuće u Srbiji našle su strane partnere, tako da možemo reći da je izvršena delimična ili potpuna privatizacija osiguravajućih kuća. Ali, ovaj trend se nije odnosio samo na Srbiju i Crnu Goru, kao i ostale zemlje bivše Jugoslavije. Kao što ćemo videti, i u drugim zemljama, kao što su Kina, Indija ili Latinska Amerika, desile su se slične tranzicione transformacije u sektoru osiguranja koje su uslovile privatizaciona kretanja o osiguravajućem sektoru.

4. PRIVATIZACIJA OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA

4.1. Iran

U svetlu sankcija koje su SAD nametnule Iranu, i sveopšte krize izazvane korona virusom koji je posebno pogodio ovu zemlju, vlada Irana je odlučila da privatizuje svoje najveće osiguravajuće kompanije. Taj potez, planira se, će biti katalizator, a ne prepreka za zemlju da brže ostvari svoj ogromni potencijal u industriji osiguranja. Privatizacija osiguravajućih društava za tri najveća osiguravajuća društva Asia, Alborz i Dana je na vidiku, a tražiće se, ukoliko je moguće, i strani partneri, najavljeno je još 2017.

4.2. Indija

Iako su indijska tržišta privatizovana i otvorena za strane kompanije u brojnim sektorima 1991. godine, osiguranje je ostalo van granica obe tačke. Vlada je želela da nastavi sa oprezom. Pod pritiskom opozicije, vlada (u to vreme, kojom je dominirala Kongresna stranka) odlučila je da osnuje odbor na čelu sa gospodinom R. N. Malhotra (tadašnji guverner Rezervne banke Indije).

Liberalizacija indijskog tržišta osiguranja preporučena je u izveštaju koji je 1994. godine objavio komitet Malhotra, ukazujući na to da tržište treba otvoriti konkurenciji privatnog sektora, i na kraju, stranoj konkurenciji privatnog sektora.

7. decembra 1999. nova vlada je donela Zakon o regulatornom i razvojnom osiguranju (IRDA). Ovim Zakonom ukinut je monopol koji je dodeljen Korporaciji za životno osiguranje (LIC) 1956. godine i Korporaciji za opšte osiguranje 1972. godine. Autoritet stvoren Zakonom sada se naziva IRDA. Ima deset članova. Nove licence se daju privatnim kompanijama (u Tabeli 1). IRDA je izdvojila poslove životnog, neživotnog i osiguranja od reosiguranja. Zbog toga kompanija mora da ima zasebne licence za svaku poslovnu liniju. Svaka licenca ima svoje kapitalne zahteve (oko 24 miliona USD za doživotno i neživotno i 48 miliona USD za reosiguranje).

Kao što možemo videti iz Tabele 1, u Indiji u procesu privatizacije najviše su investirale firme iz Ujedinjenog Kraljevstva i Australije, sa nešto manjim brojem kompanije iz Švajcarske, tradicionalnoe velesile osiguranja, i SAD, što je kulturološki, geografski i istorijski logično. Na sličan su način na tržište Srbije ušle kompanije iz Austrije, Slovenije i Italije, a slično važi i za ceo Balkan.

INDIAN COMPANIES WITH FOREIGN PARTNERSHIP	
<i>Indian Partner</i>	<i>International Partner</i>
Alpic Finance	Allianz Holding, Germany
Tata	American Int. Group, US
CK Birla Group	Zurich Insurance, Switzerland
ICICI	Prudential, UK
Sundaram Finance	Winterthur Insurance, Switzerland
Hindustan Times	Commercial Union, UK
Ranbaxy	Cigna, US
HDFC	Standard Life, UK
Bombay Dyeing	General Accident, UK
DCM Shriram	Royal Sun Alliance, UK
Dabur Group	Allstate, US
Kotak Mahindra	Chubb, US
Godrej	J Rothschild, UK
Sanmar Group	Gio, Australia
Cholamandalam	Guardian Royal Exchange, UK
SK Modi	Group Legal & General, Australia
20th Century Finance	Canada Life
M A Chidambaram	Met Life
Vysya Bank	ING

Tabela 1: Indijske kompanije sa stranim učešćem 2002. godine

Očekivalo se da u vreme novih liberalizacija i finansijskih kriza, posebno one uslovljene korona virusom, bude nastavljena linija privatizacija, ali je nedavno objavljeno da neće biti privatizacije tri državne osiguravajuće kompanije: United India Insurance Company, National Insurance Company i Oriental Insurance Company, iako one nisu previše solventne. Naprotiv, vlada je odlučila da da novčanu infuziju u ove tri kompanije (Motamedi, 2017).

4.3. Kina

Kina je najmnogoljudnija zemlja na svetu (sa 1,2 milijarde stanovnika); Indija je blizu na drugom mestu druge (nešto više od milijardu stanovnika), ali se nisu jednako razvijale, u smislu privatizacije sektora osiguranja. Naime, i jedna i druga zemlja su sledile put deregulacije i privatizacije - Kina je to započela 1979. godine, a Indija 1991.

Poređenja ovih procesa opisana su u radu koji su 1997. godine potpisali Sinha i Sinha (Sinha and Sinha, 1997). U ovom odeljku ćemo se koncentrisati samo na industriju osiguranja u dve zemlje. Posao osiguranja

u Indiji ima premijski obim od 8,3 milijarde USD 1999. godine, dok je u Kini premija 16,8 milijardi USD 1999. Međutim, premija po stanovniku nije toliko različita: 13,7 USD po osobi u Kini i 8,5 USD u Indiji 1999. godine odnosno 1,93% u Indiji i 1,63% u Kini 1999 (Sigma, 2000).

Zakon je prvi put izglasan 1995. godine i izmenjen je četiri puta: u oktobru 2002, februaru 2009, avgustu 2014, i najnovije, u aprilu 2015. Poslednji amandman sledi princip „liberalizacije ispred, nadgledanja iz prikrajka“ koji je postavilo Državno veće. Fokusira se na deregulaciju i inovacije u osiguranju, kao i na upravljanje imovinom osiguravača.

Strani podnosilac zahteva za licencu za osiguranje mora da ispunjava sledeće kriterijume:

- imaju više od 30 godina iskustva u osiguranju;
- imaju ukupnu imovinu od najmanje 5 milijardi USD;
- imaju predstavništvo u Kini najmanje dve godine.

Dakle, ulazak na tržište privatizacije i *greenfield* investicija u Kinu nije tako jednostavan kako se na prvi pogled čini.

U Kini je Narodno osiguravajuće društvo Kine (engleska skraćenica je PICC) imalo monopol između 1949. i 1959. Godine 1959. poslovanje osiguranja je smatrano kapitalističkim i svi oblici osiguranja su obustavljeni (a poslove osiguranja preuzela je Narodna banka Kine). Sledila je Kulturna revolucija koja je samo pogoršala situaciju. Međutim, posle toga su usledile Dengove reforme koje su dovele do rapidnih promena i na ovom području, se je posao osiguranja ponovo otvoren 1979. godine, PICC je ponovo preuzeo svoju staru ulogu monopola.

Mnogo je razlika u načinu na koji su postupale Kina i Indija tokom procesa deregulacije. Prvo je u Kini osnovana Kineska regulatorna komisija za osiguranje (CIRC) u novembru 1998. godine, znatno nakon što je prvi zakon o osiguranju objavljen 1995. godine. U Indiji je IRDA prvo pokrenuta sa ovlašćenjem za izdavanje dozvola osiguravajućim kućama. Trebalo je skoro godinu pre nego što je CIRC izdao licence za prvi skup privatnih osiguravajućih društava. Drugo, u Kini strane osiguravajuće kompanije moraju da imaju predstavništvo tri godine da bi mogle da podnesu predlog za rad (u praksi je to u nekim slučajevima smanjeno na dve godine). U Indiji ne postoji takav zahtev.

Treće, strani osiguravači mogu da poseduju samo 25% ukupne vrednosti tržišta (iako je u stvarnosti to bilo mnogo manje od onog u Šangaju). U Indiji je ograničenje postavljeno na 26% po kompaniji. U Kini nema ograničenja na nivou kompanije. Dakle, strana kompanija može biti vlasnik 100% odobrene osiguravajuće kompanije u Kini,

tj. može je u potpunosti privatizovati ili otvoriti svoje potpuno novo greenfield predstavništvo.

Četvrto, u Indiji su licence državne. Kompanija sa licencom može da posluje u bilo kom delu zemlje. S druge strane, u Kini su strane kompanije morale da budu do 2004. godine ograničene na poslovanje u dve gradske oblasti: Šangaju i Kantonu (Guangdžouu). Strane osiguravajuće kompanije prvobitno su bile ograničene na ove gradove, ali im je od decembra 2004. dozvoljeno da se prijave za licence širom zemlje.

Peto, IRDA je u Indiji telo za sprovođenje zakona. Može da tumači samo zakone koje je doneo indijski parlament, što je u skladu sa indijskom tradicijom nasleđenom iz britanske demokratije kako je postavljen i Ustav Indije – u kapitalističkim okvirima. S druge strane, čini se da je CIRC zakonodavno telo i postavlja pravila onako kako to smatra potrebnim, što je u skladu sa kineskim modelom državnog kapitalizma. Šesto, čini se da je Kina bila primorana da izdaje dozvole za osiguranje mnoštvu stranih kompanija do kraja 2000. godine samo zato što je želela siguran ulazak u Svetsku trgovinsku organizaciju (STO). U Indiji ne postoji takav pritisak jer je Indija već bila odavno deo STO.

U septembru 2017. godine postojala je jedna inostrana filijala u Kini, 27 kinesko-stranih zajedničkih preduzeća i 55 domaćih kompanija (uključujući šest zdravstvenih i sedam penzijskih osiguravača; China Life i njegovi drugi varijeteti tretiraju se kao jedan entitet) (Swiss Re, 2018). Kao što vidimo, privatizacija je u Kini uspela u 27 kompanija.

4.4. Rusija

Posle propasti SSSR-a 1992. godine, Rusija je napustila sistem obaveznog osiguranja pod kontrolom države u korist tržišta dobrovoljnog osiguranja zasnovanog na privatnoj svojini, iako su neke vrste obaveznog socijalnog osiguranja održavane kako bi pokrile potrebe države. Stari državni monopol za domaće osiguranje, Gosstrah, postao je privatizovani Rosgosstrah, trenutni ruski tržišni lider. Ista stvar se dogodila sa starim državnim monopolom na „spoljno osiguranje“ (međunarodnim), Ingosstrahom, koji je takođe privatizovan i, s tim što, iako zapadni investitori sada takođe imaju udeo u njemu, on ostaje jedno od najvažnijih ruskih osiguravača. U Tabeli 2. možemo videti kako su 2010. godine, koja je bila referentna pre pada cena nafte i Ukrajinske krize, većina najvećih “igrača” na ruskom tržištu bila privatizovana, sa Generalijem i Allianzom kao velikim stranim investitorima.

No.	Insurance undertaking	Total premium USD million	Losses USD million	% loss ratio
1	Rosgosstrakh	2,972	1,528	51,4%
2	Sogaz	1,877	889	47,3%
3	Ingosstrakh	1,647	1,137	69%
4	Reso-Garantia	1,433	775	54%
5	VSK "Strakhovoy Dom"	1,006	518	51,4%
6	Rosno (Allianz)	823	695	84%
7	Alfa-Strakhovanie	818	415	50,7%
8	Soglasie	632	280	44,3%
9	Renaissance Strakhovanie	480	261	54,4%
10	Uralsib	416	355	85%
11	MSK (Moscow Insurance Company)	401	293	73%
12	Zhaso	394	284	72%
13	Makc	378	227	60%
14	Kapital Strakhovanie	347	138	39,7%
15	Spasskie Vorota	344	263	76,4%
16	Yougoria	301	181	60%
17	Zurich	262	225	85,8%
18	Generali PPF Life	252	9,96	3,95%
19	Rostra	235	91	38,7%
20	BTB Strakhovanie	222	43	19,4%

Tabela 2: Tržište osiguranja u Rusiji 2010.

4.5. Srbija

U Srbiji je posle 2000. godine zabeležena prava poplava novih investicija u sektoru osiguranja, a naročito u smislu stranih investicija u srpske firme, tako da su najveće firme iz ove oblasti prodate ili su delimično preuzete od strane kompanija iz Slovenije (Triglav (Kopaonik) i Sava), Austrije (Uniq a i Wiener Städtische - greenfield) i Italije (Generali (Delta) i DDOR (od januara 2008. godine posluje kao članica grupacije "Fondiarria SAI", jedne od vodećih kompanija u oblasti osiguranja u Italiji.). Na tržište Srbije su u poslednje vreme došle moćne osiguravajuće kuće kao što su Fondarija SAI (preuzela DDOR), AXA (Credit Agricole Life), ali i Sogaz iz Rusije, koji je došao kao grinfield investicija.

Druga po veličini osiguravajuća kompanija u Evropi, francuska Axa, je već bila u Srbiji tako što je preuzela Credit Agricole Life, koji je prvi otišao, a razlog odlaska Credit Agricole Life iz Srbije je, to što je razvoj životnog osiguranja u prethodnom periodu bio ispod očekivanog. Međutim, i Axa je ubrzo otišla iz Srbije i njeno poslovanje preuzeo je Wiener Städtische, što predstavlja zdrav tržišni odnos.

ZAKLJUČAK

U ovom radu smo se namerno fokusirali na veoma različita tržišta osiguranja u svetu da vidimo kako su zatvorene zemlje bez stranih osiguravajućih kuća i bez privatnog vlasništva nad osiguravajućim kompanijama otvarala za privatizaciju tokove, svesno izbegavajući poređenja sa okolnim zemljama. Videli smo da je kombinacija privatizacija i održavanja nekih osiguravajućih društava pod državnom ingerencijom ključna za dobro funkcionisanje tržišta jer se neki rizici prenose na druge igrače, a država zadržava određenu kontrolu nad tržištem.

Pored svih negativnih efekata recesije koji su pogodili sektor osiguranja (limiti u iznošenju novih sredstava, veliki osnivački ulogi u odnosu na Evropsku Uniju, niska kultura osiguranja i nepoverenje građana u instituciju osiguranja, loš kreditni rejting Srbije) u narednom periodu možemo očekivati ulazak svetskih lidera na domaće tržište, kao što je Allianz. Oni pokazuju veliko interesovanje za početak poslovanja u Srbiji i od njih se očekuje da u perspektivi preuzmu poziciju lidera na finansijskom tržištu, doprinesu razvoju celokupnog domaćeg finansijskog sistema i intenziviraju konkurenciju na tržištu osiguranja. Domaća osiguravajuća društva u Srbiji moraju se menjati, prihvatiti novu realnost, a to je veća i zdravija konkurencija, jer sei svet, i oni najrigidniji igrači, poput Kine, Rusije, Indije ili Irana, menjaju u pravcu privatizacije.

INSURANCE COMPANIES IN THE PRIVATIZATION PROCESS

Professor Milan Rstić PhD

Dario Sertić MA

Abstract: Traditionally, insurance was most prevalent in the so-called “Global West”, ie the highly developed countries of the world, while the less developed part of the world insisted on rough limits for investment, and did not have low penetration of any type of insurance that was not mandatory. However, the development of insurance in developing countries, especially in Latin America and Asia, has begun to form the backbone of the development of insurance at the global level. As an industry, insurance is considered a slow-growing, safe sector for investors and without too much risk. This perception is not as strong as in the 1970s and 1980s, but it is still generally accurate compared to other financial sectors. The insurance market has undergone major changes from the time of socialism to the time of transition. Among other things, there was the privatization of insurance companies, and the arrival of greenfield insurance companies from abroad. Almost all insurance companies in Serbia have found foreign partners, so we can say that partial or complete privatization of insurance companies has been carried out. However, this trend did not apply only to Serbia and Montenegro, as well as other countries of the

former Yugoslavia. In other countries, such as China, Russia, India or Latin America, similar transitional transformations in the insurance sector have taken place, which have led to privatization trends in the insurance sector.

Key words: *Insurance, market, privatization, transition, insurance companies, partners, recapitalization*

LITERATURA

1. Dugh, H. (2020): No privatisation of 3 general insurance companies; merger on the cards, Available at: www.zeebiz.com/india/news-exclusive-no-privatisation-of-3-general-insurance-companies-merger-on-the-cards-132129
2. Motamedi, M (2017): Privatization of Insurance Companies is a Must, Available at: <https://financialtribune.com/articles/economy-business-and-markets/77361/privatization-of-insurance-companies-is-a-musa>
3. Njegomir, V. (2011): Osiguranje, Ortomedics Book, Novi Sad, 2011. strana 168.
4. Ransom, D. (2011). IF1 – Insurance, Legal & Regulatory. Chartered Insurance Institute. p. 2/5.
5. Sinha, T., Sinha, D. (1997): “A Comparison of Development Prospects in India and China.” *Asian Economies*, Vol. 27(2), June 1997, 5-31.
6. Sigma (2000). “World Insurance in 1999.” No. 9/2000. Published by SwissRe. Available at www.swissre.com.
7. Swiss Re (2018): The Chinese Insurance Market, February 2018, Available at: www.swissre.com/en/china/news-insights/publications/2018-the-chinese-insurance-market-.html